

Journalistinen kuva-arkisto JOKA

Valtakunnalliset kuva-arkistopäivät
21.-22.11. 2011

Lehtikuvat kellareista ja kotoa kulttuuriperintökäyttöön

Ekku Peltomäki ja Aira Samulin

JOKA / Kari Pulkinen

JOKA-hanke:

- OKM rahoittaa, Museovirasto ja Suomen valokuvataiteen museo toteuttavat, 2010-
- Lehtikuvaajien, uutiskuvatoimistojen, sanoma- ja aikakauslehtien sekä lehtitalojen arkistot osaksi kansallista, käytettävissä olevaa kulttuuriperintöä.
- Aineistojen kartoitus, haltuunotto, selvitys, luettelointi, digitointi, jakelu, säilytys.
- Ensi vaiheessa filmikauden aineistot, myöhemmin digitaaliset kuvamassat.
- Lehtikuvaajien elämäntyöt talteen, valtio vastaa kokoelmien ylläpidosta, digitoi ja julkaisee aineistoja suunnitelmallisesti.

”JOKO nyt?” – JOKA:n taustaa

- OKM:n selvityspyyntö (2001) ja eduskunnan valtionvarainvaliokunta (2006) >>
- Jukka Kukkonen selvitykset *Valokuvat kellareissa – Selvitys kustannustalojen kuva-arkistoista* (2002) sekä *Valokuvat kotona – Selvitys freelancer-lehtikuvaajien ja dokumenttikuvaajien yksityisarkistoista* (2008):
 - 650 freelance- ja dokumenttikuvaajaa; 10 suurinta sanomalehteä, 10 keskeistä maakuntalehteä, kaksi suurinta kustannustaloa ja neljä suurinta kuvatoimistoa
 - >> 80 miljoonaa kuvaa
- kuva-arkistokysymys ratkaistava osana laajempaa valtakunnallista kuva-arkistopolitiikkaa.
- tuhoutuvien aineistojen turvaaminen pitäisi järjestää kustannustalojen, museoiden, valokuvaajien ja kulttuurihallinnon yhteisin toimin
- OKM: journalistinen kuva-arkisto perustetaan Museoviraston yhteyteen

”80 miljoonaa kuvaa”

Peltirumpu Berliinissä 1936
JOKA / Maaseudun Tulevaisuus

Ensimmäinen valokuva julkaistiin Helsingin Sanomissa 1904.

1) Yksittäiskuvan aikakausi 1900-1960:

- lasinegatiivit, laakafilmit, 6x6 negatiivit, kuvalaatat
- kuvaustapahtuma: 1-4 valotusta

Berliinin olympialaiset 1936

JOKA / Maaseudun Tulevaisuus

...”80 miljoonaa kuvaa”

- 2) **Massakuvan kausi 1960-1990:**
kinonegatiivin bulkki
kuvaustapahtuma: 2 filmirullaa
- 3) **Digikuvan kausi 1990- :**
kuvaustapahtuma 10-20
valotusta
(Jukka Kukkonen 2002)

Lehtitaloissa isoja kokoelmia,
esim. Sanoma Oy, Savon
Sanomat (yht. noin 20 milj.)

Museoissa tällä hetkellä noin 10
miljoonaa: Uusi Suomi, Turun
Sanomat, Aamulehti

>> JOKA:n tallennusvastuu
filmikaudesta 20-30 miljoonaa
kuvaa

JOKA / Kari Pulkinen

Suunnittelu- ja toimintaympäristö:

Neuvottelukunta dokumenttivalokuvan aseman ja suojelun edistämistä varten

(kokoontunut ensi kertaa OKM:n kutsumana 7.12.2010), tehtävät ja kokoonpano:

http://www.hare.vn.fi/mHankePerusSelaus.asp?h_ild=16911

- Kansallinen digitaalinen kirjasto (KDK)
 - Kansallinen pitkäaikaissäilytysratkaisu (PAS) (2016>)
 - Eurooppalainen digitaalinen kirjasto Europeana
- >> <http://www.kdk2011.fi/>
- *Museo 2015*- museoiden kokoelma-arkkitehtuuri- ja yhteisjärjestelmähanke (Museovirasto ja Valtion taidemuseo)
 - Hallitusohjelma 2011-15: *"Kehitetään Dokumenttikuva-arkistoa Valokuva-arkiston yhteydessä."*

Toimintakonsepti / suunnitteluhaasteita:

1) Massa-arkistojen luettelointi museoiden tallennusjärjestelmiin:

- Provenienssiperiaate luetteloinnissa: valokuva-arkiston rakenne tallennetaan tietokantaan >> kokoelma, sarjat, kuvaustapahtumat (uutinen, studiokuvaus), kuvat
- Massaluettelointisovellus WebMuskettiin valmisteilla
- Sepiades-IPTC

2) Tekijänoikeudet:

- Lehtikuva-arkistojen suuret volyymit, kuvien puuttuvat viite- ja ajoitustiedot, valokuva-teos –määritelmä, orpoteokset
- Valokuvan suoja-aika (50 vuotta kuvan valmistamisesta) ja bulkkifilmikausi 1960-1990
- Ennen vuotta 1966 julkistetut valokuvat suojan ulkopuolella

...Suunnitteluhaasteita:

3) Henkilösuoja:

- 1900-luvun lähihistoria, tunnistettavuus, yksityisyydensuoja, henkilötietolaki.
- Lehtikuva ja arkaluonteisuus: esim. onnettomuudet, mielenosoitukset, juorulehtikuvat
- Journalistinen käyttö ja arkistokäyttö eri asia
- Laki Museovirastosta 2§: kulttuuriperinnön tallennus ja välittäminen peruste henkilötietojen käsittelylle, poikkeuksena vain Rikoslain 24 §.
- JOKA:n KDK-näkymä – ”museon oma näyttely” (Tietosuojavaltuutettu 3.5. 2011)
- Google-julkaisu?

4) Arkistojen suuri volyymi:

- Käsittelyprosessi massakuva-aineistoille: vastaanotto, selvittäminen, tallennus, konservointi ja pitkäaikaissäilytys, julkaisu
- Toimitilat, varusteet ja resurssit Museoviraston yhteydessä
- Pilotointi 2011-15
- Toiminta käynnistyy täysimittaisesti 2016

Maaseudun Tulevaisuus

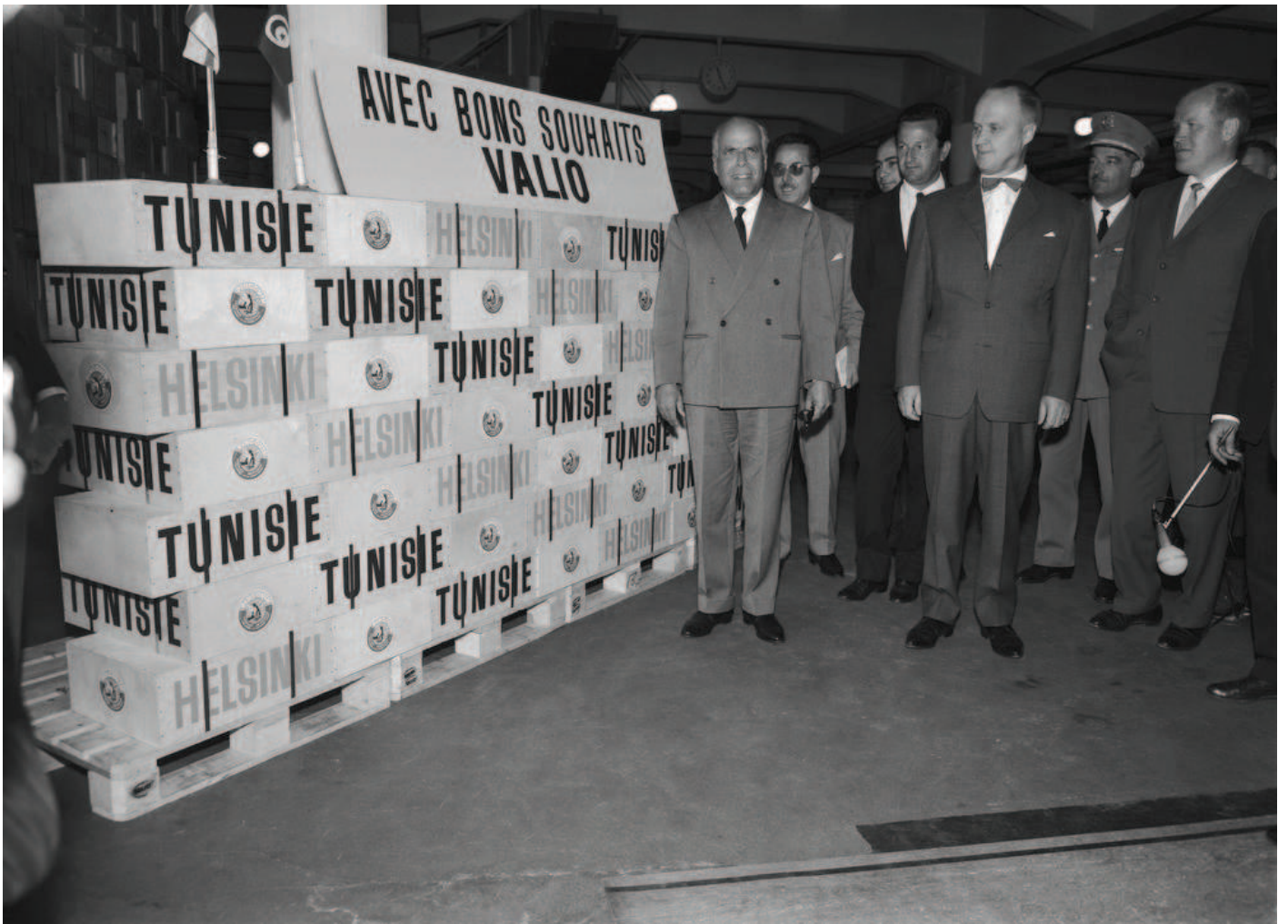

JOKA / Maaseudun Tulevaisuus/ Erkki Voutilainen

Jäiden nostoa Siuntiossa 15.2.1961

JOKA / Maaseudun Tulevaisuus / Erkki Voutilainen
Sibeliuksen hautajaiset 30.9.1957

JOKA / Maaseudun Tulevaisuus / Erkki Voutilainen

Tunisian presidentti Habib Bourguiba (vas.) tutustuu Valion tehtaaseen 1963.

Maaseudun Tulevaisuus

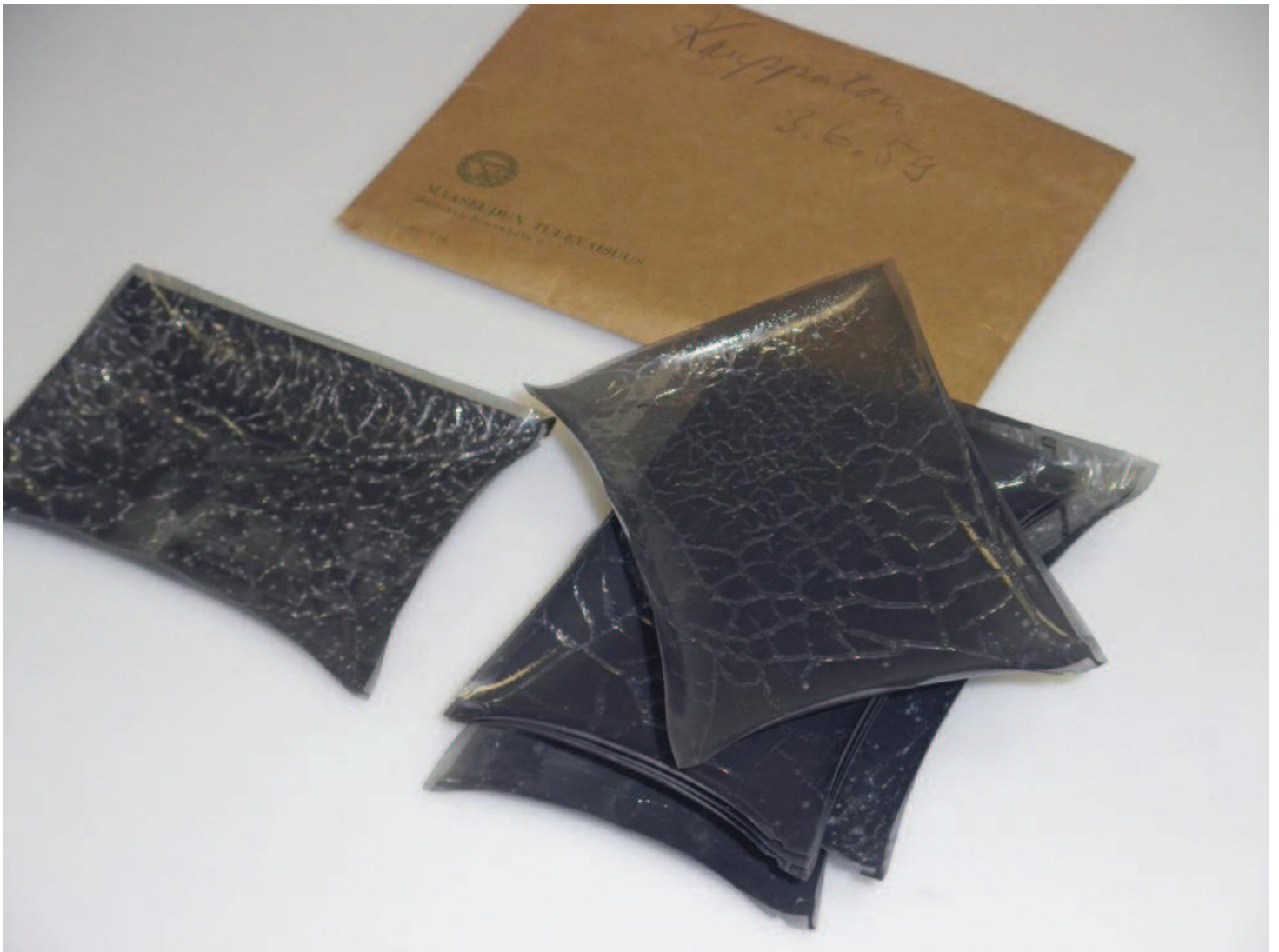
- perustettu 1916
- Suomen 4. suurin sanomalehti
- valtakunnallinen
- poliittisesti sitoutumaton
- MTK:n pää-äänenkannattaja vuodesta 1917
- Erkki Voutilainen 1. oma lehtikuvaaja 1956 – 1981
- Kuvien omistusoikeus JOKA:lle
- tekijänoikeudet valokuvaajilla

Maaseudun Tulevaisuuden laatikoita
Museovirastossa Nervanderinkadulla

Museomestari Timo Kuosmanen muuttaa Maaseudun Tulevaisuuden vuosikertoja Lauttasaaresta Museovirastoon maaliskuussa 2011.

Maaseudun Tulevaisuuden kuvissa on tarttuva tauti.

Kari Pulkkinen 1946 - 2003

JOKA / Kari Pulkkinen

Iskelmätähti Jukka Kuoppamäki vuonna 1970.

JOKA / Kari Pulkkinen

Naismallilla yllään pyöreä Myllynkivi-mekko, miehellä housupuku Rengas-kankaasta. Molemmat asut on suunnitellut Vuokko Nurmesniemi. Kuva 1960-luvulta.

JOKA / Kari Pulkkinen

Miehet valmiina rinteeseen 1970-luvulla.

JOKA / Maaseudun Tulevaisuus / Erkki Voutilainen

Hevoskärryt Inkoon asemalla 23.11.1961.

JOKA:n pilotointi

- Tallennusjärjestelmä WebMusketti
- Kuvakokoelmat.fi
- Oma näkymä KDK:hon 2013; Europeana

Toiminnan tavoitteita

- JKA toimii lehtikuva-arkistotoiminnan valtakunnallisena suunnittelutahona sekä arkistona joka tallentaa, julkaisee ja säilyttää kansallisesti keskeisiä journalistisia kuva-aineistoja.
- Yhteistyö maakuntamuseoiden ja erikoismuseoiden kanssa jotka tallentavat ja säilyttävät maakunnallisia ja erikoisalojen lehtikuva-arkistoja.
- > Valtakunnallinen kokoelmapolitiikka lehtikuva-aineistoille osana muuta dokumenttikuvan kenttää.
- Yhteistyö lehtitalojen kanssa.
- Ohjeita ja hyviä käytäntöjä valokuvaajille yksityisarkistojen järjestämiseen.
- Digitointisuunnitelmat & osallistuminen museoidenvälisiin kokoelmapoliittisiin sisällöntuotantohankkeisiin (Museo2015).
- Yhteisiä rajapintoja arkistojen ja kirjastojen aineistoihin.